

***Koragyermekkori Gondozási és Nevelési
Játékközpontok***

***– egy lépéssel közelebb az
integrációhoz***

***A roma gyermekek és közösségek
hátrányos megkülönböztetésére
adandó innovatív válaszok keresése***

Működési Útmutató

Tartalom

Az útmutató célja	3
Mi a Koragyermekkorai Nevelési és Gondozási Játékközpont?	4
Koragyermekkorai Nevelési és Oktatási Játékközpontok EU közpolitikai összefüggésben	7
Koragyermekkorai Nevelési és Gondozási Játékközpontok- A koragyermekkorai fejlesztés működőképes rendszerének segítése	8
Ajánlások szakemberek számára.....	9
1. Ajánlás Már a kezdetektől ösztönözzük a közösségi alapú koragyermekkorai gondozást és nevelést és a helyi szintű felelősségvállalást. Támogassuk az alulról felfelé és felülről lefelé irányuló megközelítést	9
3.Ajánlás Hasznosítsuk a generációk közötti tanulás (Together Old and Young) módszer erejét a társadalmi kohézió, a kultúrák közötti párbeszéd és a befogadás katalizátoraként. 11	
4 Ajánlás Tartsuk tiszteletben a sokszínűséget, aktívan támogassuk az egyenlőség és a befogadás megvalósítását	13
5. Ajánlás Támogassuk a munkaerőforrást folyamatos szakmai fejlesztéssel	14
6. Ajánlás Segítsük a Koragyermekkorai Gondozási és Nevelési Játékközpontok fenntarthatóságát	15

*“Soha nem éreztem magam ennyire szívesen látottnak és megtisztelve” –
Ana Dirdova, 6 gyermekes roma anyuka, Spišský Hrhov, Szlovákia.*

Az útmutató célja

Jelen útmutató a Játékközpontok koragyermekkori nevelésről és gondozásról szóló, a romák helyi szintű integrációját támogató ígéretes gyakorlatait, tapasztalatait mutatja be.

A gyakorlatok és a hozzájuk kapcsolódó ajánlások a Játékközpont a befogadásért (TOY for Inclusion) elnevezésű projekt¹ 7 országban megvalósult kísérleti bizonyítékain alapulnak (lásd az alábbi táblázatot).

Az útmutató a koragyermekkori neveléssel, gondozással foglalkozó szakemberek, és a helyi hatóságok számára készült. Segítséget nyújt számukra a roma és más gyermekeket célzó közösség-alapú koragyermekkori szolgáltatások nyújtásában, a társadalmi kohézió növelésében. Az útmutató egyben tájékoztató a helyi, országos és uniós szintű döntéshozóknak arról, hogy hogyan érvényesíthetik a kultúrák és generációk közötti társadalmi és gazdasági szolidaritást a deszegregáció és a befogadás érdekében. Az útmutatóban megfogalmazott ajánlások kiegészítik egymást, és akkor a leghatékonyabbak, ha egyidejűleg kerülnek megvalósításra. A gyakorlatok és ajánlások együttesen egyértelmű iránymutatást nyújtanak a rendszerszintű megközelítésre, a közpolitikában és a gyakorlatban egyaránt fenntartható helyi megoldásokra.

A Játékközpont a befogadásért projektet az Európai Unió és a Nyílt Társadalom Alapítványok finanszírozták. A koordináló szervezet az International Child Development Initiatives (ICDI, Hollandia). A projektben partner a Nemzetközi Lépésről Lépésre Egyesület (ISSA, Hollandia) és 6 országos Roma Koragyermekkori Hálózat (Romani Early Years Network, REYN): Educational Research Institute – ERI (REYN, Szlovénia), Open Academy Step by Step – OASS (REYN, Horvátország), Wide Open School – WOS (REYN, Szlovákia), Centre for Innovation in the Early Years – VBJK (REYN, Belgium), Associazione 21 Luglio (REYN Olaszország) Partners Hungary Alapítvány (REYN Magyarország), és Centre for Education Initiatives – CEI (Lettország).

¹ A projekt, Játékközpont a befogadásért – Közösségi alapú koragyermekkor és gondozás roma gyermekek számára (2017-2019, <http://www.toy4inclusion.eu>) azért jött létre, hogy kezelje a roma gyermekek oktatási szegregációjának és társadalmi kirekesztésének kérdését 7 európai országban.

Mi a Koragyermekkorai Nevelési és Gondozási Játékközpont?

A Koragyermekkorai Nevelés és Gondozás Játékközpont koncepciója a Játékközpont a befogadásért projekt keretében került kidolgozásra, és annak módszertani alapjait képezi. A Játékközpontok biztonságos helyek, ahol **kapcsolatok épülnek eltérő társadalmi, szociális háttérrel rendelkező gyermekek és családok között**. Befogadó helyek, ahol:

- a gyermekek **játékokat**, oktatási anyagokat **kölcsönözhetnek** és vihetnek haza
- gyermekeket és felnőtteket minden korosztályból szívesen látunk. Itt találkozhatnak, **időt tölthetnek együtt és játszhatnak** egymással
- szülők, nagyszülők és gyakorló szakemberek kötetlenül hozzáférnek **a gyermekneveléssel, egészséggel, a korai tanulóssal és fejlesztéssel kapcsolatos információkhoz**.

A Játékközpont módszerei **részvételi folyamatokon alapulnak**, amelyek rugalmasak, és alkalmazkodnak a különböző társadalmi rétegekhez, a célcsoport eltérő igényeihez. A megközelítés fő elemei a következők:

A hét európai országban 2017 és 2018 között alapított és működtetett 8 Játékközpont tapasztalatai megmutatták, hogy a 4 fő építőelem kombinációja a helyben működő központokban milyen eredményeket ért el:

- **bizalomépítés, szoros partnerségi kapcsolat kialakulása a korai fejlesztéssel foglalkozó szakemberek, aktivisták, közpolitikai döntéshozók és önkéntesek között** (akik nehéz körülményekkel küzdő gyermekekkel foglalkoznak: romákkal, menekültekkel, hátrányos helyzetűekkel)
- megmutatta, hogy a **koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz kapcsolódó szolgáltatások informális környezetben is hatékonyan működnek**
- bizalomépítés roma családok és nem roma közösségek között, amely **pozitív hatást gyakorol a roma és nem roma gyermekek közötti kapcsolatra**
- **generációkon átívelő interakciók és tanulás**, bevonva a közösségek idősebb felnőttjeit
- egy fontos, **biztonságos közösségi hely kialakítása a koragyermekkorai szolgáltatásnyújtók közötti együttműködéséhez.**

A Játékközpontokat a **Helyi Akciócsoportok (HACS)** működtetik. A csoportok olyan helyi bizottságok, amelyek biztosítják a jó koordinációt, az információk megosztását és képviselik a közös felelősségvállalást. Ezenkívül összehangolják a Játékközpont tervezését, működését, tevékenységeit és azok nyomon követését. A HACS-ok különböző helyi intézményeket és közösségeket (pl.: roma, nem roma) képviselő emberek csoportja, amelyek a fenntarthatóság szem előtt tartásával alakultak meg. A csoportok tagjai Játékközpont képzésen vettek részt annak érdekében, hogy közös munkával támogathassák a koragyermekkori nevelési és gondozási központok létrejöttét, és a társadalmi kohézió megteremtését (lásd alább). A projektben minden egyes településen HACS alakult, ez a Játékközpont fő irányító szerve. A HACS tagok átlagos száma 12 fő volt, de a létszám és az összetétel településenként változott. **Azok a csoportok, amelyekben romák is részt vettek sikeresebbek voltak.**

A HACS összetétele

Koragyermekkori Nevelési és Oktatási Játékközpontok számokban

Már az első félévben (2018 első hat hónapja) **1621 gyermek és családtag** vett részt a nyolc Játékközpont tevékenységeiben és műhelyeiben. A résztvevők kb. 20% -a roma származású. A részvételt jelző számok folyamatosan nőnek.

2018-ban januártól júniusig **3 és 14 év közötti gyermekek** vettek részt a Játékközpontok tevékenységeiben, amely jelzi a támogatás és az egymástól való tanulás fontosságát.

Nyolc Játékközpont folytatja működését **Belgiumban, Magyarországon, Horvátországban, Olaszországban, Lettországon, Szlovéniában és Szlovákiában**, amely az első lépés a minden generációnak szóló befogadó és integrált szolgáltatások felé.

Koragyermekkori Nevelési és Oktatási Játékközpontok EU közpolitikai összefüggésben

A Koragyermekkori Nevelés és Gondozás Európai Minőségi Keretrendszere (Európai Bizottság, 2004)	Elérhetőség: a Játékközpont szervezettségében és légkörében minden család, gyermek és közösségi tag szívesen látottnak érzi magát, érzik, hogy tartoznak valahová és képviselve vannak. Megfizethetőség: díjmentes gyermekeknek, családoknak és a helyi közösség tagjainak. Hozzáférhetőség: a helyszínek körültekintően kerültek kiválasztásra, közel azokhoz a helyekhez, ahol a gyermekek az idejüket töltik, és ahol a közösségek élnek. A tevékenységek szervezése figyelembe veszi a szülők és a helyi közösség más képviselőinek értérendjét, hitét, szükségleteit és kultúráját. Szolgáltatások összehangolása: együttműködésen alapuló tervezés és végrehajtás különböző intézmények bevonásával (közintézmények, üzleti és civil szektor). Egyablakos (one stop shop) funkció, ahol a szülők és családtagok egyénileg találkozhatnak különböző szakemberekkel vagy vehetnek részt műhelymunkában.
Nemzeti Romaintegrációs Stratégiák Európai Keretrendszere, Stratégiák 2020-ig (Európai Bizottság, 2011)	A Koragyermekkori Nevelési és Gondozási Játékközpontok által alkalmazott fejlesztő módszerek és tevékenységek érdekesek és vonzók a roma közösség tagjai számára, megmutatják, hogy a közösségi beavatkozások miként járulhatnak hozzá a Nemzeti Romaintegrációs Stratégiák (NRIS) Uniói Keretrendszerében 2020-ig meghatározott célokhoz, különös tekintettel a korai gyermekkorra, az oktatásra, az egészségügyre és a foglalkoztatásra. Olyan módszereket és tevékenységeket dolgoznak ki, melyek érdekesek és vonzók a roma közösség tagjai számára. A roma részvétel a HACs-ok munkájában a helyi közösség pozitív megítéléséhez vezet, a Játékközpontban munkaerőként alkalmazzák őket, és azt a jó érzést alakítja ki, hogy egyenlő partnereként szívesen látják őket. A Játékközpontok sok roma gyermek számára növelik a koragyermekkori fejlesztési szolgáltatásokhoz való hozzáférést, és biztosítják számukra és családjaik számára a különböző szolgáltatásokkal való kapcsolattartást. A beszámolók alapján a Játékközpontok jó hatást gyakorolnak a roma gyermekek iskolai beilleszkedésére, elsősorban azért, hogy innovatív választ kínálnak a diszkriminációra, és elősegítik a gyermekek iskolai oktatásra való felkészülését, amely az NRIS egyik prioritása.

Koragyermekkorai Nevelési és Gondozási Játékközpontok- A koragyermekkorai fejlesztés működőképes rendszerének segítése²

A felülről lefelé (politikai döntéshozók beavatkozása) és az alulról felfelé irányuló (helyi közösségi vezetők) megközelítés, valamint a Játékközpontok helyi tulajdonlása és működtetése az illetékes koragyermekkorai fejlesztési rendszerek valamennyi szintjét érintette:

² Urban and al. (2011), Competence Requirements in Early Childhood Education and Care (CoRe Report) European Commission

Ajánlások szakemberek számára

Ebben a fejezetben a kísérleti projekt tapasztalatai arra szolgálnak, hogy javaslatokat fogalmazzanak meg a roma gyermekek és családjaik bevonására irányuló helyi intézkedések hatékonyságának fokozására és végrehajtására.

1. Ajánlás | Már a kezdetektől ösztönözzük a közösségi alapú koragyermekkori gondozást és nevelést és a helyi szintű felelősségvállalást. Támogassuk az alulról felfelé és felülről lefelé irányuló megközelítést

A Koragyermekkori Nevelési és Gondozási Játékközpontok a közösségek erősségeire támaszkodnak a generációk közötti tanulás és a szülői kompetenciák tekintetében, és megerősítik a kisgyermekek hétköznapi, nem hivatalos és hivatalos élethelyzetei közötti kapcsolatokat.

Út a sikerhez

1.1. Támogassuk a helyi felelősségvállalást

‘A legjobb döntéseket azok hozzák, akiket a döntések érinteni fognak’

A **Koragyermekkori Nevelési és Gondozási Játékközpontok támogatása magába foglalja a közösség minden tagjának hozzájárulását.** Ahhoz, hogy képesek legyünk a tevékenységek megtervezésére és megvalósítására rendkívül fontos egy olyan helyi szerv létrehozása, amely vállalja a vezető szerepet és felelősséget a folyamatban, és **szilárd alapot** biztosít a közösségi szerepvállaláshoz.

A HACS **döntő szerepét** minden partner kiemeli. A csoport hatásköre **kulcsfontosságú a közösség mobilizálásában és a döntéshozatalban.**

A helyi felelősségvállalásnak a kezdetektől fogva láthatóvá kell válnia. A HACS-ban való részvételnek inspirálónak és örömtelinek, nem pedig megterhelőnek kell lennie. A HACS ritkábban találkozhat, ha a Játékközpontok létrehozása megtörtént, és a tevékenységek végrehajtása elkezdődött.

1.2. Használjuk a közösségi forrásból származó adatokat és információkat a Játékközpont megvalósítási helyének tervezéséhez és kiválasztásához

A játékközpont létrehozásának helyszínéül szolgáló település kiválasztásakor a projektpartnerek úgy döntöttek, hogy olyan települést választanak, ahol már van tapasztalat hasonló tevékenységek megvalósításában. Ugyanakkor a **közösség feltérképezése** nagyon fontos része volt a projekt megvalósításának, mivel **új kapcsolatokat és forrásokat** tárt fel. A partnerek többnyire saját adataikra vagy a meglévő forrásokból származó másodlagos adatokra támaszkodtak. **Az adatgyűjtés során** (minden esetben) a **helyi kapcsolatok bizonyultak a leghasznosabb forrásnak.** További információforrások: hivatalos statisztikák és tudományos cikkek.

1.3. Ösztönözzük a romák vezetésbe való bevonását és támogassuk a roma közösséggel való partnerségi kapcsolatépítést

A szegregáció kezelése és a társadalmi kohézió fokozása, különösen a romák és más helyi közösségek között a romák részvételét a kezdetektől fogva megköveteli. Úgy döntöttünk, hogy nem jellemezzük a programot „roma projektként” a részvétel sokféleségének fenntartása érdekében. A romák aktív részvétele az irányító testületben, munkavállalóként, illetve önkéntesként is jelentősen hozzájárult a roma közösség bizalomépítéséhez.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az aktív részvétel az idő múlásával bizalomépítést igényel - nagyon gyakori, hogy a Játékközpontok első látogatói a domináns kultúrából jönnek, mert biztonságban érzik magukat, és nyugodtan találkozhatnak a különböző intézményekkel és képviselőkkel. A roma részvétel és vezetés előmozdítására konkrét intézkedéseket kell hozni, ami további tervezést is igényel.

Bizalomépítés

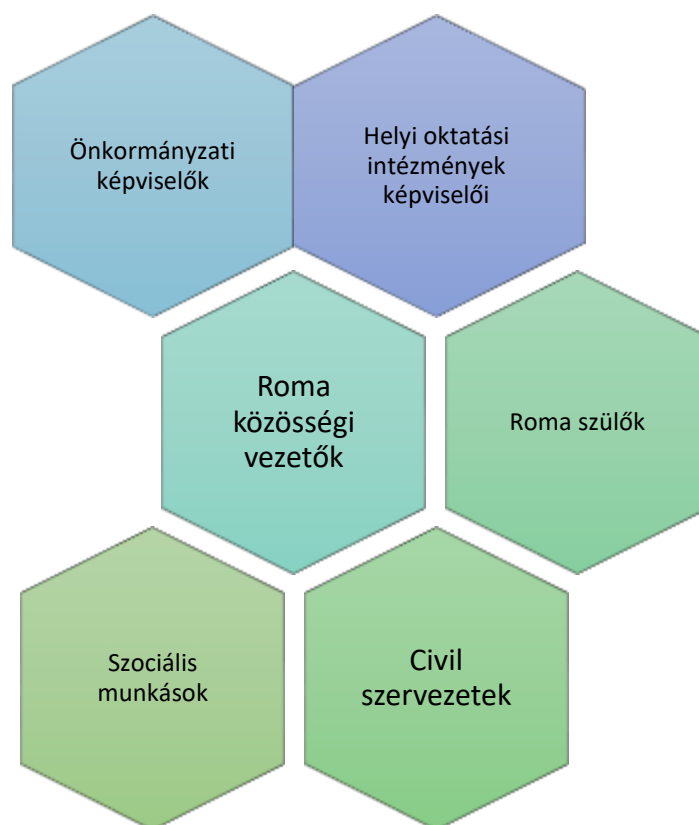
„Időre és erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy a kisebbségi csoportok bizalmát elnyerjük egy ilyen modern szolgáltatással. Eljönnek, ha meghívjuk őket, és bemutatjuk nekik a Játékközpontot. De időre van szükség ahhoz, hogy maguktól is jöjjenek. Rendkívül fontos elmenni hozzájuk és bemutatni, milyen szolgáltatásokat kínál számukra a Játékközpont.”

[Szlovénia]

A roma gyerekek és családok bevonása érdekében szükség van arra, hogy az egész folyamat során a működésben részt vegyenek és véleményt mondhassanak.

1.4. Válasszuk ki úgy az érdekelt feleket, hogy a koragyermekkori rendszert érintő összes szintet bevonjuk

A kulcsfontosságú érdekelt hét fő csoportját neveztük meg, akik lényegi szerepet töltenek be a Játékközpontok sikeres működésében:

Egészségügyi szakembereket és egyházi vezetőket is érdekeltekként azonosítottunk, de csak néhány HACS-ban játszottak kisebb szerepet. Ez hangsúlyozza az adott közösséghez igazított konkrét megközelítés fontosságát. Az egészségügyi szakemberek bevonása kifejezetten a Játékközpontok tevékenységeinek az oktatáson és a gondozáson túl történő kiterjesztése és az integrált szolgáltatás előmozdítása érdekében történt.

A projekt különös figyelmet fordított az **önkéntesek** - akár az idősebb felnőtt önkéntesek - szerepére. Míg az önkéntesség különböző társadalmi rétegekben eltérő háttérrel rendelkezik, a Játékközpontoknak sikerült **minden korosztályú önkéntest** megszólítani, akik időt szántak a közösségek társadalmi kohéziójának előmozdítására, **valamint a Játékközpontok tevékenységeinek megszervezésére vagy segítésére.**

1.5. *Körültekintően tervezzük meg, mikor és hogyan vonjuk be a különböző érdekelteket*

A partnerek egyetértettek abban, hogy elengedhetetlen a helyi érdekeltek többségének bevonása a kezdetektől, de néhány olyan csoportot is kiemelték, amelyek a Játékközpontok teljes működésekor vonhatók be jobban, amikor már kézzelfogható eredmények születtek. Ezek lehetnek például a helyi vállalkozások, amelyek pénzügyileg segíthetnek.

2. Ajánlás | Integráljuk a szolgáltatásokat és segítsük a szolgáltatásnyújtás összehangolását a gyermekek és családjaik számára

A Játékközpontok segítik a szülőknek és családoknak szóló egyes szolgáltatások nyújtását azáltal, hogy közvetlenül megkeresik őket, és nem arra várnak, hogy maguktól vegyék igénybe ezeket a szolgáltatásokat. Az ún. „nehezen elérhető családok” nem bizonyultak nehezen elérhetőnek, amikor a szolgáltatások nyújtása koordinált módon történt.

Út a sikerhez

2.1. Vonjunk be különböző szakembereket a folyamatba

Használjuk a Játékközpontot arra, hogy a **koragyermekkori fejlesztési szektorban dolgozó különböző szakembereket** bevonjuk, például védőnők, pedagógusok, nevelők, pszichológusok, szociális munkások. Oly módon kell a szülők és a családtagok kérdéseit kezelni, hogy az hozzájáruljon a különböző intézmények és koragyermekkori szolgáltatások iránti bizalom kiépítéséhez. Ez jó lehetőség arra is, hogy a szakemberek érdeklődését felkeltsük a nehezen elérhető csoportok számára szervezett szolgáltatások iránt.

3. Ajánlás | Hasznosítsuk a generációk közötti tanulás (Together Old and Young) módszer erejét a társadalmi kohézió, a kultúrák közötti párbeszéd és a befogadás katalizátoraként

A mai társadalomban sok kisgyermekes család meglehetősen elszigetelt módon él, elkülönítve a közösség többi tagjától és sok esetben a saját családjukban élő idősebb felnőttektől. A **generációk közötti kezdeményezések megkönnyítik a különböző közösségek és különböző korú polgárok közötti kapcsolatot és megértést**, teret biztosítva a különböző korcsoportok és az eltérő háttérrel rendelkező emberek közötti együttműködésnek, kapcsolatnak és elfogadásnak. A generációk közötti tanulási kezdeményezések megszervezésével tompítható a nemzedékek közötti kapcsolat és a sérülékeny és kulturálisan sokszínű közösségek közötti társadalmi kohézió hiánya.

Út a sikerhez

3.1 Vonjuk be az idősebb felnőtteket a HACS munkájába a társadalmi kohézió elősegítése érdekében

Szükség van arra, hogy az idősebb felnőtteket és az őket képviselő szervezeteket (szociális gondozó szervezetek, nyugdíjas szakemberek csoportjai stb.) bevonjuk a HACS munkájába ahhoz, hogy részt vegyenek a Játékközpontok tevékenységében. **A tervezés, végrehajtás és értékelés során be kell vonni őket, konzultálni kell velük**, és kulcsfontosságú partnernek kell tekinteni őket.

„Gyakran előítéletekkel szembesülünk. De itt a tapasztalatoknak köszönhetően az általánosítások nem érvényesülnek. Tudom, hogy nem kerültem volna kapcsolatba sok ilyen emberrel, ha nem csináltam volna ezt a munkát”. Idősebb felnőtt önkéntes

3.2 Az idősebb felnőtt önkéntesek és nagyszülők szerepe

A nagyszülők központi szerepet játszanak unokáik gondozásában és szocializációjában. A **nagyszülői szerep, mint hallgató, mesemondó, és mint a család múltjának emlékezője** a szülői szerep kiegészítéseként tekinthető. Ez különösen akkor lehet jelentős, ha a szülő a család megbomlása, betegség vagy migráció miatt hosszú ideig hiányzik vagy nem elérhető. Az idősebb embereknek központi szerepet kell játszaniuk a Játékközpontok generációk közötti tevékenységeiben.

*„A gyerekekkel való önkéntesség nagy örömet ad. Olyan sok örömet adok nekik, amennyit kapok tőlük.”
Idősebb felnőtt önkéntes*

3.3 Gazdagítsuk a gyermekek és az idősebb felnőttek tanulási folyamatait

A generációk közötti tanulás egyik fontos eleme a szórakozás és öröm lehetősége, amikor **a tanítási és a tanulási szerepek nyitottabbak**. Ez történhet tapasztalatcserés látogatások során, közös művészeti, zenei, tánc- és kertészeti tevékenységekben, amelyekben kisgyermekek és időskorúak egyaránt részt vesznek. Például ha van idősek otthona abban a közösségben, ahol a Játékközpont is található, az ott lakó idős embereket bevonhatjuk.

„Mindez a szolidaritás, tisztelet és elfogadás értékeinek megismeréséről szól.” Egy generációk közötti tanulási tevékenységben részt vevő gyermek szülője.

3.4 Segítsük az idősebb embereket, akik a tudás őrei

Az idősebb emberek fontos szerepet játszanak a tudás, a hagyományok és a készségek megőrzésében. Az **idősebb felnőttek létfontosságú kapcsolatot jelentenek a történelemmel, a kulturális örökséggel, perspektívát és az identitás érzését adják a gyermekeknek**. Ilyenek például azok az esetek, amikor az idősek a történeteket vagy a helyi legendákat dokumentálják, hogy átadják a gyermekeknek, vagy amikor az idősebb emberek és a gyermekek megosztják tapasztalataikat a játékról vagy a település életéről régen és most. Ez különösen releváns akkor, ha a Játékközpontok megpróbálják előmozdítani az interkulturális párbeszédet a roma és a nem roma közösségek vagy általánosságban a sokszínű közösségek között.

„Az életük során az emberek tudást szereznek, és jó, hogy lehetőség van arra, hogy a történelem részeként átadják a fiatalabbaknak.” Idősebb felnőtt önkéntes

A generációk közötti kezdeményezések erősítik a társadalmi kohéziót és segítik az egész életen át tartó tanulást.

4 Ajánlás | Tartsuk tiszteletben a sokszínűséget, aktívan támogassuk az egyenlőség és a befogadás megvalósítását

A Koragyermekkori Gondozási és Nevelési Játékközpontok bővítik a koragyermekkori fejlesztéssel foglalkozó szakemberek és más érdekeltek kapacitását a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemben, egyúttal növelik a koragyermekkori gondozási és nevelési rendszerek befogadóképességét.

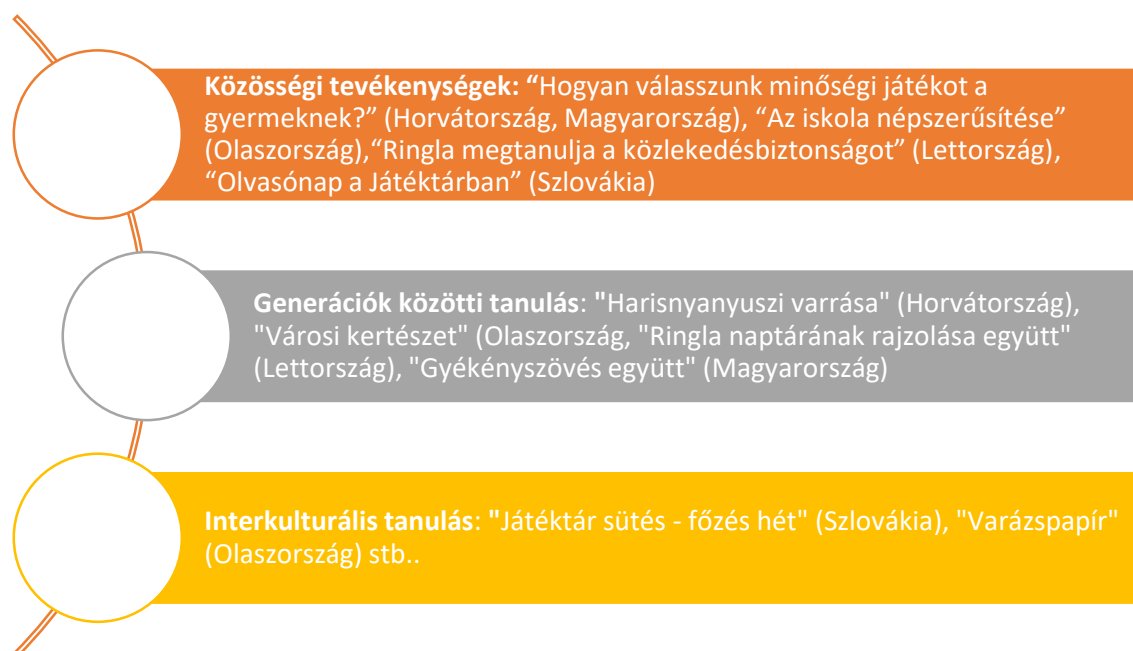
Út a sikerhez

4.1. Oda kell menni, ahol a gyermekek és családok vannak

Olyan döntés született, hogy az integráció előmozdítása érdekében a Játékközpontokat olyan helyre kell telepíteni, amelyek **egyaránt elérhetők a roma és nem roma közösségek számára**. Ezáltal a helyszínek többfélék lettek: közösségi házak, könyvtárak, általános iskolák vagy óvodák. Bizonyos esetekben a hátrányos helyzetű csoportok részvételének biztosítása érdekében gondoskodni kellett a szállításról.

4.2. Bízassuk a gyermekeket, szülőket, családtagokat a sokszínűség megtapasztalására

Amellett, hogy a játékok rendszeresen kölcsönözhetővé váltak a családok számára, a Játékközpontok 3 típusú tevékenységet szerveztek:

A tevékenységek interaktív és inspiráló módon valósulnak meg, amelynek célja, hogy pozitív érzéseket keltsen a gyerekekben magukról és másokról, értékelve a sokféleséget, ösztönözve a különböző csoportok közötti párbeszédet, egymástól való tanulást és a tapasztalatok megosztását.

- maradj és játsz sz foglalkozás;
- szülő-gyermek olvasó foglalkozás;
- generációk közötti és kulturális örökség tevékenységek;
- kézműves és játékkészítő foglalkozások;
- Klubok szülőknak;
- műhelyek vagy információs foglalkozások szülők számára a település más szolgáltatásaival közösen

A játékok és anyagok kölcsönzése segít a gyermekek és felnőttek felelősségérzetének fejlesztésében.

4.3. Alakítsunk ki szoros kapcsolatot a szülőkkel a szülői szerep megerősítése érdekében

A Játékközpontokban a szülőknek lehetőségük van arra, hogy megvitassák a szülőséggel kapcsolatos témákat a szakemberekkel, különböző etnikai háttérű, társadalmi státuszú társaikkal és a közösség idősebb tagjaival. Ily módon a szülők, mint a kisgyermek elsődleges nevelői, és mint egyenrangú partnerek gyermekeik nevelésében, bevonódnak a párbeszéd folyamatába, új ismeretek megteremtésébe. Ez mindazok számára jótékony hatású, akik részt vesznek a folyamatban – megosztják tapasztalataikat és együtt tanulnak

4.4. Egyesítsük a központosított tevékenységeket és a nehezen elérhető célcsoportoknak szóló tevékenységeket a gyermekek és a családok bevonása érdekében

A Játékközpontok üzemeltetői vagy szolgáltatói semmilyen körülmények között nem nyújthatnak elkülönített szolgáltatást a romák és nem romák (vagy más csoportok) számára

Esetenként a szolgáltatások feladják a hátrányos helyzetű csoportokkal való együttműködést, azzal érvelve, hogy nem hajlandók eljönni. A szolgáltatóknak azonban érdemes aktívan nyomon követniük a részvételt és a sokféleséget, és olyan konkrét tájékoztatási intézkedéseket kell kidolgozniuk, amelyek gondoskodnak azokról is, akik hátrányos helyzetben vannak. Ugyanakkor a Játékközpontoknak sokrétű, kontextus függő, helyi szintű tevékenységeket kell kifejleszteniük azért, hogy azok kifejezetten vonzóvá váljanak a roma gyermekek és más helyi közösségek számára. Ezzel a kiegyensúlyozott megközelítéssel a Játékközpontok a felhasználók és az önkéntesek körében fenntartható heterogenitást mutathatnak fel.

4.5. Vonjuk be a gyermekeket és családokat a lakosság különböző csoportjaiból

A Játékközpontok rendelkeznek azzal a képességgel, hogy megszólítsanak minden helyi közösséget, kisebbséget és csoportot, és részvételi lehetőséget kínáljanak számukra. A Játékközpontok csak így válhatnak teljesen befogadóvá, és részesülhetnek mindenki hozzájárulásából.

5. Ajánlás | Támogassuk a munkaerőforrást folyamatos szakmai fejlesztéssel

A helyi erőforrások bevonása és az azokra való támaszkodás döntő fontosságú a felelősségvállalást és a fenntarthatóságot jelentő helyi erőforrások tekintetében. Szintén létfontosságú a közösségben dolgozó szakemberek széleskörű bevonása a különböző szolgáltatások közötti kapcsolat kiépítéséhez, még abban az esetben is, ha elsősorban az adott szolgáltatás nem teljesen releváns. A helyi emberi erőforrások előnyben részesítése növelheti a képzés és a folyamatos szakmai fejlődés iránti igényt.

Út a sikerhez

5.1. Fejlesszünk ki rugalmasan kezelhető általános képzési eszköztárat, amelyet helyi trénerok használhatnak és alkalmazhatnak az adott viszonyokhoz

A Játékközpontok működését a Játéktár a befogadásért eszközkészlete (Toy for inclusion Toolkit) irányítja, amelyet a projektben tovább fejlesztettek, és a helyi megvalósítás tényleges tapasztalatainak tükrében felülvizsgáltak. Az Eszközkészlet fő célja, hogy minden szükséges fogalmi és gyakorlati információt biztosítson a koragyermekkori fejlesztőrendszer különböző szektoraiból és szintjeiből érkező oktatók, nevelők és szakemberek számára, hogy ne szegregált többgenerációs játéktereket hozzanak létre és működtessenek. Az eszköztár különös hangsúlyt fektet a társadalmi integrációra, a társadalmi befogadásra, a kultúrák és generációk közötti párbeszédre.

Az eszközkészlet az alábbi témákat tárgyalja:

- Jövőkép kialakítása a helyi közösségben élő minden gyermek számára;
- A közösségi alapú koragyermekkori fejlesztés fontossága és a szolgáltatások integrációja a befogadás, a méltányosság és a sokszínűség tiszteletben tartása érdekében;
- A Játéktár, mint a közösségi erőforrás csomópontja;
- Minden generáció együtt tanul és játszik (generációk közötti tanulás);
- A deszegregált koragyermekkori nevelés és gondozás fontossága az előítélet-menetes oktatás a roma és nem roma gyermekek szempontjából;
- Minőség a közösségi alapú koragyermekkori gondozásban és nevelésben.

Az eszközkészlet magába foglalja a kezdeményezők erőforrásait, a befogadó, közösségi alapú, nem formális koragyermekkori nevelési és gondozási tevékenységeket gyermekek és szülők számára. A kezdeményezők trénerok, gyakorló szakemberek különböző szektorokból, mivel a sikerhez kulcsfontosságú az ágazatközi együttműködés. A kezdeményezők listája a teljesség igénye nélkül a következő lehet:

- koragyermekkori fejlesztő szakemberek,
- óvodapedagógusok, általános iskolai tanárok,
- Helyi hatóságok képviselői,
- Civil szervezetek,
- Könyvtárosok,
- Közösségfejlesztők,
- Szociális munkások,
- védőnők,
- Szociális gondozók,
- Önkéntesek.

5.2. Teremtsünk helyi forrásokat a képzés biztosítására és a folyamat irányítására

Képezzünk ki helyi tréner csapatot, akik önkéntesként vagy megbízásban képeznek embereket a közösségeikben. Ez erősen hozzájárul a kezdeményezés fenntarthatóságához és **emeli a helyi közösség szakmaiságának szintjét is**. Szervezzünk képzéseket és szakmai fejlesztő megbeszéléseket vegyes csoportokban. Az összes érdekelt felet vonjuk be a kölcsönös tanulás, a **szakértői tapasztalatcserék és a pozitív személyes kapcsolatok fejlesztése érdekében egy ösztönző és biztonságos tér megteremtése segítségével**. Fontos figyelmet fordítani a szolgáltatások minőségére, és folyamatos továbbképzés nyújtására az alkalmazottak és az önkéntesek számára.

5.3. Biztosítsunk megfelelő erőforrásokat a nyomon követéshez és értékeléshez, és tegyük lehetővé a szükséges változtatásokat a végrehajtó partnerek számára

Amint azt a projektpartnerek megállapították, támogatásra és időre van szükségük ahhoz, hogy reflektáljanak a Játékközpont látogatóinak igényeire és elegendő játékot-, anyagot- és tevékenységi köröket nyújthassanak. Időre van szükségük, hogy akár csapatként, akár külső támogatással és segítséggel reagáljanak a felmerült igényekre.

6. Ajánlás | Segítsük a Koragyermekkorai Gondozási és Nevelési Játékközpontok fenntarthatóságát

Általában a „fenntarthatóságot” költségvetési szempontból vizsgálják: elegendő pénz áll-e rendelkezésre a személyzet fizetésére, a helyiségek fenntartására, a játékok, könyvek és anyagok megvásárlására és amortizációjára?

A projekt tapasztalatai azt mutatták, hogy a **források felhasználásának rugalmassága**, nem pedig az összmenyiségük a legfontosabb az eredmények eléréséhez. Fenntarthatósági erőfeszítéseikben a Játékközpontok és helyi akciócsoportjaik többféle tapasztalattal rendelkeztek a kiegészítő forrásszerzésben. Általában képesek a költségvetés egyes részeinek finanszírozására (bérleti díj, játékok), míg más költségeket nehezen tudnak finanszírozni (jellemzően képzés és felügyelet).

Út a sikerhez

6.1. Őrizzük meg a szolgáltatások minőségét

A Játékközpontokban kínált szolgáltatások minőségére való összpontosítás rendkívül fontos. Néha könnyű egyszerre vonzani a gyerekeket és a szülőket, az igazi kihívás az, hogy ösztönözzük őket arra, hogy rendszeresen visszatérjenek. A Játéktárak fenntarthatóvá tételének egyik módja, hogy a **közösségben igényt teremtsenek az ilyen jellegű szolgáltatásokra**.

6.2. Kezeljük rugalmasan a forrásokat

A sokféle kontextus megköveteli a finanszírozás speciális, helyi szintre szabott megközelítését. és a kísérleti tapasztalatok rámutatnak a társfinanszírozás rugalmas megközelítésének szükségességére. A pozitív tapasztalatok azt is mutatják, hogy minden település **„természetbeni” hozzájárulást nyújtott a helyiségek használatával, játékok adományozásával, erős önkéntes bázissal stb.**

Önkéntesek bevonása és gondozása, valamint az önkéntes bázis kialakításába való befektetés hatással van:

- a helyi felelősség vállalásra
- a helyi kapacitás kiépítésére
- a helyi közösség mobilizálására.

6.3. Létesítsünk partnerségi kapcsolatot a helyi önkormányzatokkal és egyéb közigazgatási szervekkel

A fentiekben leírtuk, hogy a HACS-okba minden típusú helyi érdekeltet, köztük az önkormányzat képviselőit is be kell vonni. Ugyanakkor a helyi önkormányzatnak (vagy egyéb közigazgatási szervnek) is szerepet kell vállalnia a fenntarthatóságban pénzügyi vagy természetbeni erőforrások hozzájárulásával. Ezért létfontosságú, hogy szoros kapcsolatot tartsunk fenn az önkormányzattal, ami a HACS-on keresztül továbbfejleszhető.

6.4. Tegyük láthatóvá a munkánkat a médiában és ünnepeljük meg a sikereinket

A Koragyermekkori Nevelési és Gondozási **Játékközpontok által elért eredmények népszerűsítése és promóciós anyagainak** elkészítése nagyon fontos. Ily módon láthatóvá válik a helyi közösségben élő gyermekek helyzete és nehézsége is. Ugyanakkor megosztásra kerülnek a problémákra adott válaszok is, amelyek segítik a helyi közösséget. A kísérleti projektek olyan információs anyagokat fejlesztettek ki, amelyek tartalmazznak szórólapokat és egy videót, amely dokumentálja a Játékközpontok működését és hatását. Látogasson el a www.toy4inclusion.eu oldalra.